

DIYADIN'DE BİR DİVAN ŞAİRİ: NECMÎ*

Muhsin MACÎT**

ÖZET

Divan edebiyatına ilişkin algı doğal olarak İstanbul merkezli ve tezkire referanslı okumalarla biçimlenmiştir. Oysa tezkirelerde ve diğer biyografi kitaplarında adı geçmediği hâlde eserleri günümüze ulaşan çok sayıda şair vardır. Bu şairlerden biri de Necmî'dir. Aslen Ercişli olan Necmî, Erzurum'da maliyede memuriyete başlamış, bir süre günümüzde Ağrı'ya bağlı Diyadin'de mal müdürü olarak görev yapmıştır. Necmî üç eser yazmış olmasına rağmen bunlardan *Divânçe-i Necmî* ve *Nusuh-nâme* günümüze ulaşmıştır. Onun *Gülşenistan* adlı bir kitap yazdığına dair kendi ifadelerini kanıtlayacak başka bir bulguya henüz rastlanmamıştır. Necmî başta II. Abdülhamid olmak üzere Erzurum valisi Samih Paşa ve Erzurum defterdarı Mehmed Emin Efendi'ye kasideler sunmuş, tarih manzumeleri yazmıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısında 93 Harbi olarak bilinen Osmanlı-Rus Savaşı'nın Erzurum ve çevresinde yarattığı sıkıntılara şiiirlerinde değinmiş, halkın maruz kaldığı tifo, kıtlık ve yokluk gibi felaketlerden duyduğu acıyı şiiir aracılığıyla paylaşmıştır. Başta Nâbî olmak üzere Fuzûlî ve Nedîm gibi divan şiiirinin ustaları ile Gafûrî ve Müştak Baba gibi mistik şiiirin temsilcilerinden etkilenmiştir. Her ne kadar divan tertip ederek geleneğin izinde yürüse de şiiirlerinde hürriyet, politika gibi siyaset alanına dair kavramları ve haberleşmenin modern araçları olan posta ve telgraf gibi sözcükleri kullanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Necmî, Erciş, Erzurum, Diyadin, Nusuh-nâme, Gülşenistân

THE DIVAN POEM IN DIYADIN: NECMÎ

ABSTRACT

The perception of Poetry in the Ottoman Court is naturally shaped by Istanbul-centered readings that are referred to as *tadhkiras*. However, there are a lot of poets whose names are not found in *tadhkiras* or other biographical books but can be found at the present time. One of these poets is Necmi. Necmi, who is from Erciş originally, started work in the Finance Office in Erzurum and later worked as Merchandise manager in Diyadin district of Ağrı province. Even though he wrote three books, only two of them, *Divanche-i Necmi* and *Nusuh-name*, are available today. *Gulshenistan*, the third book attributed to

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Prof. Dr. Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi. El-mek: muhsinm@anadolu.edu.tr

Necmi, has been lost. Necmi dedicated some odes primarily to Abdulhamid II as well as Erzurum Governor Samih Pasha and Mehmet Emin Apendi, the treasurer of Erzurum. Necmi also wrote some historical poems. He touched on the problems of the Ottoman-Russian war, known the War of '93, while it was being realized during the second part of 19th Century. He also conveyed the distress of folk due to poverty, typhoid and famine with his poems. Necmi was first inspired by Nabi and later by Fuzuli and Nedim, both masters of Poetry of the Ottoman Court and he also influenced by major mystical poets like Gafuri and Mushtak baba. While he pursued poetic tradition throughout arranged divan, he also used some political terms like "freedom" and addresses modern communication technologies through the use of terms like 'post' and 'telegraph'.

Key Words: Necmî, Erciş, Erzurum, Diyadin, Nusuh-name, Gülşenistan

Giriş

Türkiye’de divan edebiyatı algısı doğal olarak İstanbul merkezli ve tezkire referanslı okumalarla biçimlenmiştir. Osmanlı kültür ve sanatının son, modern Türk edebiyatının ilk temsilcileri divan şiirine “Aziz İstanbul”un müstesna semt veya tepelerinden bakmışlardır. Akademik çalışmalar da öncelikle 16. yüzyıl şairleri ve eserleri üzerine yoğunlaşmıştır. Bu çalışmalarda genellikle İstanbul kütüphanelerindeki yazmalar arasında bulunan divan ve mesneviler ele alınmıştır. Zamanla merkezden taşraya yönelen bakış açısı yaygınlık kazanmış, meşhur şairlerin ikincil eserleri de bilimsel yöntemlere uygun biçimde hazırlanarak kütüphane raflarına, dokümantasyon merkezlerine emanet edilmiştir. Son yıllarda üniversite sayısının artışıyla orantılı olarak çoğalan Eski Türk Edebiyatı uzmanlarının önemli bir kısmı aynı bakış açısıyla ünlü şairlerin dipte köşede kalmış eserleri üzerinde yoğunlaşırken bir kısmı da görev yaptığı üniversitenin bulunduğu şehir veya çevresinde yetişen mahalli klasiklere yönelerek taşradan merkeze doğru bakmak zorunda kalmıştır. Böylece tezkirelerde adı geçmeyen, belli başlı kütüphanelerde eserlerinin nüshalarına rastlanmayan şairlerin divan ya da mesnevileri gün ışığına çıkarılmakta, biyografileri belli bir şablona göre yazılmaktadır. Osmanlı sanatında edebî kanonun belirlenmesinde katkısı olan klasikleşmiş şairlerden herhangi birinin eserlerini okumadan sıradan bir şairin divanını ya da mesnevisini yeni harflere aktararak akademik hayata adım atan meslektaşlarımızın, eseri üzerine çalıştıkları şairle aşinalıkları kolayca duygudaşlığa dönüşmektedir. Bu ihtimali de göz ardı etmeden biyografi kitaplarında adı geçmediği hâlde eserleriyle günümüze ulaşan şairlere dair yapılan çalışmalar, divan edebiyatının taşrada nasıl algılandığını, merkezdeki sanat ve siyaset ilişkisinin taşrada nasıl biçimlendiğini belirlemek açısından önemlidir. İlginç bir rastlantı sonucunda divânçesi üzerinde çalıştığımız Necmî de hayatı hakkında bütün biyografi kitaplarının sessiz kaldığı taşralı şairlerdendir.

Necmî'nin Hayatına Dair Notlar

Asıl adı Mehmed Necmeddin olan bu şairin, Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Yazma Eserler Katalogu’nda¹ divanların sıralandığı kısımda isminin sonuna eklenmiş “Erzurumlu” sıfatını görmeseydim belki de ilgimi çekmeyecekti. Erzurumlu Zihnî’den sonra bir başka hemşerimi edebiyat dünyasıyla tanıştırmaya heyecanımla yöneldiğim *Divânçe-i Necmî*’yi, o sıralarda tez konusu beğendirmekte zorlandığım sevgili öğrencim Savaş Tiker’e havale ettim. Savaş Tiker, *Necmî Divânı (İnceleme-Metin)* başlıklı tezini 2003 yılında tamamlayarak uzman unvanını aldı, ben de

¹ Müjân Cunbur vd., *Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Yazma Eserler Katalogu*, Ankara 1999, s.290.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/13 Fall 2013

Erzurumlu divan şairleri arasına bir isim daha ilave etmiş olmanın mutluluğunu yaşadım. Fakat on yıl sonra Necmî biyografisini yazmaya teşebbüs edince aslında Ercişli bir divan şairinin şiirleriyle hemhal olduğumuzu anladım.

Necmî şiirlerinde 19. yüzyılın ikinci yarısında Erzurum'da cereyan eden olaylardan, insan ilişkilerinden söz eder. Erzurum'a üç kez vali olarak tayin edildiğini bildiğimiz Samih Paşa'nın ikinci atanışında ona kaside sunar². Kendisi de şair olan amiri konumundaki meslektaşı Mehmed Emin Efendi için de söylediği bir kasidesi vardır³. Hem bu kasidelerde hem de diğer şiirlerinde Necmî, Erzurum'a övgüler düzer. Bu övgüler, şairin Diyadin'le mukayese ederek Erzurum'u "şehir-i akdes" diye nitelendirmiş olabileceğine dair izlenimden okuyucuyu hemen uzaklaştırır. Böyle olmasına rağmen hiçbir şiirinde kendisini Erzurumlu diye nitelendirmez. Şairin o kadar övdüğü şehre dair herhangi bir aidiyet sözcüğü kullanmamasının sebebini Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan 20 Şevval 1304/12 Temmuz 1887 tarihli bir belgeden anlıyoruz. Bu belgeye göre Mehmed Necmeddin Efendi "Van vilâyetine mülhak Erciş kazasında vâki ecdadından müntakil emlâk ve akar"dan söz ederek Erciş'e kaymakam olarak tayinini istemektedir. Bu talebi olumlu karşılanmamış olsa da biz şairin aslen Ercişli olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz⁴.

Mehmed Necmeddin'in nasıl bir eğitim aldığı bilmemekle beraber II. Abdülhamid'e yazdığı münşeatta çocukluğunda aldığı tahsille padişaha arz olunmak üzere bir tuğra kıt'ası⁵ yazdığını ve etrafını bezediğini ifade etmektedir⁶. Muhtemelen Erzurum'da, düzeyini bilmediğimiz bir eğitim sürecinden geçtikten sonra maliyede memur olarak göreve başlayan Necmî'nin 19. yüzyıl Osmanlı idari taksimatına göre Erzurum vilayetine bağlı Bayezid (Doğubeyazıt) sancağının Diyadin kazasında mal müdürü olarak görev yaptığına dair hem eserlerinde hem de Erzurum Vilayeti Salnamelerinde bilgi vardır. Salnamelerdeki kayıtlara göre Mehmed Necmeddin Efendi 1287-1291 (1870-1875) tarihleri arasında Diyadin mal müdürüdür⁷. Bu bilgiyi II. Abdülhamid'e yazdığı münşeattaki "Diyadin gibi bir kazada beş seneden beridir her günüm rûz-ı firûz her şâmım leyl-i gam-endûz" ifadeleri teyit etmektedir⁸. Aynı münşeatta yirmi beş yıldan beri "uğur-ı devletde" fedakârlık kıldığını ve yedi sekiz yıldan beri Erzurum'dan ayrı kaldığını hayıflanarak anlatır. Necmî'nin Diyadin'den önceki iki üç yıllık sürede nerede yaşadığını bilemiyoruz. Fakat Diyadin'deki görevinden azledildiği hem yukarıda atıfta bulunduğum münşeattaki ifadelerinden hem de Samih Paşa'ya sunduğu kasidedeki şu beyitlerden anlaşılmaktadır:

İki yıldan beridir nîze-i ma'zûliyyet
Sînemi etdi hedef etmedeyim âh-ı şerâr

Şimdi geldim hâk-i pâye arz-ı hâl eylemeğe
Cem' kıldım çekdiğim hâl-i melâli bisyâr (Tiker 2003: 41)

Samih Paşa'nın Erzurum valisi olarak ikinci kez atandığı sırada (1292/1875-76) Necmî'nin sunduğu kasidenin nasıl bir netice verdiğine dair verilerden yoksunuz. Fakat Abdülkadir

² Samih Paşa 1288/1872, 1292/1875 ve 1306/1888 tarihlerinde Erzurum valiliğine atanmıştır. Bkz. Yakup Karataş, *Sultan II. Abdülhamid Döneminde Erzurum*. Atatürk Üniversitesi SBE Doktora Tezi, Erzurum 2010, s. 14-15.

³ 1867 yılında Erzurum muhasebecisi, bir yıl sonra da Erzurum defterdarı olan Mehmed Emin Efendi de şairdir. Bkz. Hilmi Yücelen, *Türk Mali Tarihine Toplu Bir Bakış ve Maliyeciler Şairler Antolojisi*, Nilüfer Matbaası, İstanbul 1973, s. 372-73.

⁴ BOA DH. MKT. 1431/67.

⁵ Necmî'nin sözünü ettiği kıt'a divânçesinde "Kıta'ât" başlığı altındaki manzumeler arasında yer alan şu nazmdır: *Nazar kıl iş bu tuğra Hazret-i Abdü'l-hamid Hândır/Der-i dürc-i safâ-bahşende kân-ı âl-i Osmândır*

⁶ *Divânçe-i Necmî*, v.101b-105b; Savaş Tiker, *Necmî Divânı*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Van 2003, s.64-68.

⁷ Cemal Ersü, *Salnamelerde Bayezid Sancağı*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Van 2011, 46-51.

⁸ Savaş Tiker, *Necmî Divânı*, s.64-68.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 13 Fall 2013

Karahan'ın şahsî kütüphanesinde bulunan Necmî'nin *Nusuh-nâme* adlı mesnevisindeki "Diyadin kazası sâbık mal müdürü Mehmed Necmeddin Efendi" kaydı eski görevine iade edilmediğini göstermektedir⁹. Ayrıca Erciş kaymakamlığına tayini için yaptığı başvuruya ilgili olarak kendisine tebliğ edilmek üzere Erzurum Valiliğine gönderilen yazıda da orada olduğu belirtilmektedir.

Necmî'nin ne zaman ve nerede öldüğü bilinmemektedir. *Gülşenistan* adlı eseri için düşürdüğü tarihte bir yanlışlık yoksa bu eserin tamamlandığı 1315/1897-8 yılında şair hayattadır. *Divânçe-i Necmî*'yi 1299/1881 yılında tertip ettiğine göre şairin daha sonraki yıllarda yazdığı şiirler için defterinde boş sayfalar bırakmış olması gerekir. Çünkü *Necmî Divânçesi*'nde 1881'den sonraki yıllara tarihlenen başka manzumeler de vardır.

Necmî'ni ailesi hakkında da bilgi sahibi değiliz. Ailesi hakkında sadece çocuklarının çok, maaşının ise az olduğundan bahisle yakınma tarzında söz eder. Nâbî'nin *Hayriye* adlı öğüt kitabından ilhamla *Nusuh-nâme* adlı bir mesnevi yazması da çocuk sahibi bir kişinin beklenti ve kaygılarıyla örtüşür. Bu eserde çocuklarının isimlerine ve bireysel kimliklerine dair bazı bilgiler vermiş olması muhtemeldir.

Necmî'nin Eserleri

Divânçe-i Necmî: Şairin "Bu divânım aşk ile kıldım tamâm" dizesinin ebcedle karşılığı olan 1299/1881 yılında tertip ettiğini söylemesine rağmen daha sonra yazdığı şiirleri de ilave ettiğini tahmin ettiğimiz eserin bilinen tek nüshası Türk Dili Kurumu Kütüphanesi Yz. A 348'de kayıtlıdır. Eser üzerine Savaş Tiker, yüksek lisans tezi hazırlamıştır (2003).

Divânçe-i Necmî, mesnevi nazım biçimiyle yazılmış bir dibace ile başlar. Ardından kasideler gelir. Necmî'nin on üç kasidesinin yedisi dinî-tasavvufî niteliklidir. İki münacat, dört naat söyleyen şair bir de Abdülkadir Geylanî'ye duyduğu muhabbeti kaside nazım biçimiyle anlatmıştır. İki kasidesinde ise II. Abdülhamid (1876-1909) konu edinilmiştir. Bunlardan birinde padişahın Bayezid Rüşdiyesi vesilesiyle söz edilmiştir. Şairin bir "kalem" kasidesi, bir de kaside-i raiyyesi vardır. Şairin son ve en uzun kasidesi (53 beyit) Erzurum valisi Samih Paşa'ya sunduğu şiirdir.

Kasidelerden sonra tarih manzumeleri yer alır. Abid Abdullah Efendi ve Mir Galip adında adlı iki kişinin sakalına, Noktalı Ahmed Ağa'nın yaptırdığı çeşmeye, Sultan Abdülaziz döneminde (1861-1876) Ahmed Paşa'nın Erzurum'a vali olarak tayin edilmesine, II. Abdülhamid'in padişahlığının yıl dönümlerine Türkçe tarihler düşürmüştür. Bir de Farsça tarih manzumesi vardır; onu da Şeyh Sadî'nin *Gülistân*'ına nazire olarak yazdığı *Gülşenistan* adlı eseri için yazmıştır.

Divânçe-i Necmî'de 1 murabba, 1 muhammes, 5 tahmis, 2 müseddes, 2 terki-bent, 1 terci-bent olmak üzere toplam 12 musammat vardır. Molla Câmî'nin Farsça bir gazeli ile İmriü'l-Kays'ın Arapça şiirini tahmis eden Necmî, Türk şairlerinden Fuzûlî, Gafûrî ve Müştak Baba'nın birer gazelini tahmis etmiştir. Terki-bentlerinden birinde Erzurum'da yaşanan sıkıntılardan söz ederek II. Abdülhamid'in ilgisini istemektedir. Terc-bendi ise bir Kerbela mersiyesidir.

Necmî'nin 104 Türkçe, 9 Farsça olmak üzere toplam 113 gazeli, 6 müstezadı vardır. Mesnevi şeklinde 4 lügaz;, 18 mülemma, 1 bahr-ı tavil, 3 Arapça, 5 Farsça, 27 Türkçe olmak üzere 35 kıta ve nazm, 6 müfred ihtiva eden *Divânçe-i Necmî* tebrik-name muhtevalı münşeatta sona ermektedir.

Nusuh-nâme: Abdülkadir Karahan bu eserin şahsî kütüphanesinde bulunduğunu ifade etmektedir. Fakat Abdülkadir Karahan'ın bazı eserlerini bağısladığı *Şanlıurfa Prof.Dr. Abdülkadir Karahan Kütüphanesi ve Müzesinde* de bu eser bulunmamaktadır. Karahan'ın kısaca tanıttığı ve

⁹ Abdülkadir Karahan, *Nâbî*, KTB Yayınları, Ankara 1987, s.40.

Nâbî'nin *Hayriyye* adlı öğüt kitabıyla benzer özelliklerine işaret ettiği *Nusuh-nâme*'nin şimdiye kadar başka bir nüshasına rastlanmamıştır¹⁰.

Gülşenistân: Necmî, Türkçe başlıklı, Farsça bir tarih kıtasında Şeyh Sadî'nin *Gülîstân*'na *Gülşenistân* adlı bir nazire söylediğini belirterek 1315/1897-98 yılında kitabını tamamladığına dair tarih düşürmüştür (*Divânçe-i Necmî*, v.22b-23a):

بنکر هر دم نجمییا تاریخ تصنیفش بخوان
چون سجنل می نماید رویان عالم زین کتاب
Binger her dem Necmiyâ târîh-i tasnîfeş bihân
Çün secencel mî nümâyîd rûyân-ı 'âlem z'în kitâb

Ey Necmî! Her zaman (bu eserin) tasnif tarihine bak ve oku: Bu kitap âlemin suretlerini ayna gibi gösterir.

Necmî'nin Şairliği

Ercişli Necmî, 19. yüzyılda Osmanlı taşrasında sayıları çoğalan divan şairlerindedir. Diğer taşra şairlerinde olduğu gibi Necmî'de de Nâbî tesiri oldukça belirgindir. *Hayriyye* tarzında öğüt nitelikli mesnevi yazması da Nâbî'nin etkisinin derinliğini ve sürekliliğini göstermesi bakımından ilgi çekicidir¹¹. Nâbî'nin tarzı 93 Harbî'nin tam ortasında Erzurum ve çevresinde cereyan eden olaylara ilgisiz kalamayan bir şair için oldukça elverişlidir. Tabii ki Necmî'nin etkilendiği tek şair Nâbî değildir, Fuzûlî ve Nedîm'e de nazireler söyler. Molla Câmî, Fuzûlî, Gafûrî ve Müştak Baba'nın şiirlerini tahmis eder. İlk ikisi pek çok divan şairinin etkilendiği çığır açan şahsiyetlerdir. Fakat 17. yüzyılın sufilerinden Gelibolulu Gafûrî'nin tanzir edilen "*Tahtgâh etdi vücûdum şehrinin sultân-ı aşk/Dil sarâyında kuruldu bir aceb divân-ı aşk*" matlalı gazeli Tiznam Yusuf Çelebi tarafından bestelenerek çeşitli meclislerde okunduğu için Necmî'ye ulaşmış olmalıdır. Müştak Baba ise şairin kültür muhitindedir. Tasavvuf şiirinde takipçilerini yetiştiren bu şahsiyetlerden devraldığını Abdülkadir Geylanî'ye duyduğu muhabbetle yoğurur. Tasavvufun özellikle meyhane metaforu çerçevesinde biçimlenen sembol ve mecazlarını ustalıklı kullanır. Kerbelâ hüznünü de muhitinin beklentileriyle örtüşen bir tasavvuf anlayışıyla dillendirir. Çünkü Necmî, kendisinin sık sık tekrar ettiği ifadeyle söylersek "ledünnî ilmîni" kıraat eylemiştir:

Ledünnî ilmîni eyler kırâ't Hâce Necme'd-dîn
Gelir raksa felek bâm-ı süreyyâdan döker ahker (Tiker 203: 113)

Necmî, geleneğin estetik anlayışına bağlı olmakla birlikte kurallarını uygulamakta zorlanır. Onun yer yer Azeri Türkçesine çalan dili ve tam bir mahalli klasik edasıyla ortaya koyduğu şiirlerinde sıkça aruz kusurlarıyla ve yer yer alışılmadık kullanımlarla karşılaşırız. Sözelimi "şakı-" yerine "çak, çakı-" diye bir fiil kullanır:

Feryâdım işidip çakımağa başladı bülbül
Meskût iken ol murgucuğu zâra düşürdüm (Tiker 2003: 133)

Ayb kılma âşık-ı şûrîde hâlin zâhidâ
İçse çaksa yıkılıp gelse eger mey-hânedan (Tiker 2003: 135)

¹⁰ Abdülkadir Karahan, *Nâbî*, KTB Yayınları, Ankara 1987, s.40-41.

¹¹ M. Kayahan Özgül, *Divan Yolu'ndan Pera'ya Selamette*, Hece Yayınları, Ankara 2006, s.339.

Her ne kadar divan tertip ederek geleneğin izinde yürüse de şiirlerinde geçen hürriyet ve politika gibi siyaset alanına dair kavramlar ile haberleşmenin modern araçları olan posta ve telgraf sözcüklerinin gündelik hayatta kullanımı şiirine yeni bir unsur olarak girer:

Posta ile geç gider sıhhat peyâmın Necmiyâ
Telgraf ile bir haber ver bâri ol cânânıma (Tiker 2003: 145)

Bunların yanı sıra Necmî, 19. yüzyılın ikinci yarısında Rus ordusuna ve Ermeni çetelerine karşı ölüm kalım mücadelesinin verildiği Erzurum ve çevresinde yaşanan tifo, kıtlık, soğuk ve yokluk gibi felaketlerden duyduğu acıyı şiir aracılığıyla paylaşır. Yaşadığı çevreyle olduğu kadar II. Abdülhamid'in icraatlarıyla da ilgilenir. Fakat onun ilgi düzeyine dair beklentilerin geleneğin kuralları ve şairin sosyal konumuyla sınırlandırıldığı göz ardı etmemek gerekir. *Divânçe-i Necmî*'nin iç kapağındaki "*Tarafımdan süvari mülazımı Mehmed Efendiye hediye olunmuştur*" ibaresi de şairin sosyal çevresine ve ilişki düzeyine dair önemli bir gösterge olarak değerlendirilmelidir. Nihayetinde Diyardin'de mal müdürü olarak çalışmak mecburiyetinde kalan ve hatta bir ara bu görevden de azledilen bir şairden söz ediyoruz. Ayrıca bu şairin yaşarken de ilgi görmediği ve günümüze iki eserinin sadece birer nüshasının ulaşabildiği unutulmamalıdır.

Sonuç

Necmî mahlasıyla şiirler söyleyen Mehmed Necmeddin Efendi aslen Ercişli olup Erzurum'da memuriyete başlamış bir şairdir. Diyardin'de mal müdürü olarak görev yapmış, azledilmiş; 19. yüzyılın son çeyreğinde Erzurum ve çevresinde yaşanan sıkıntılara tanık olmuş, şahsî ve toplumsal sorunları geleneğin elverdiği ölçüde şiirleştirmiştir. Osmanlı şiirinin taşrada, Diyardin gibi küçük bir ilçede nefes alışverişini göstermesi bakımından Necmî'nin eserleri ilgi çekicidir. *Divânçe-i Necmî*'deki veriler ileride *Nusuh-nâme* ve *Gülşenistan* adlı eserlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte taşrada bir divan şairi portresini daha belirgin hâle getirecektir. Böylece divan şiirinin yaşama gücünü kaybettiği 19. yüzyılda mahallî renklerle zenginleşerek modernleşmede gecikme biçiminde ortaya çıkan Necmî gibi şairlere dair yapılan çalışmalar bir çeşit hatırlatma işlevi görecek, kültürel belleğin güncellenmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Başbakanlık Osmanlı Arşivi DH. MKT. 1431/67

CUNBUR, Müjgân vd.(1999). *Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Yazma Eserler Katalogu*. Ankara: TDK Yayınları.

ERSÜ, Cemal (2011). *Salnamelerde Bayezid Sancağı*. YLT. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

KARAHAN, Abdülkadir (1987). *Nâbî*. Ankara: KTB Yay.

KARATAŞ, Yakup (2010). *Sultan II. Abdülhamit Döneminde Erzurum*. DT. Erzurum:Atatürk Üniversitesi.

ÖZGÜL, M. Kayahan (2006). *Divan Yolu'ndan Pera'ya Selametle*. Ankara: Hece Yayınları.

TİKER, Savaş (2003). *Necmî Dîvânı*. YLT. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

YÜCELEN, Hilmi (1973). *Türk Mali Tarihine Toplu Bir Bakış ve Maliyeci Şairler Antolojisi*. İstanbul: Nilüfer Matbaası.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/13 Fall 2013

